

УШТЕ ЕДНАШ ЗА ВИЗАНТОЛОШКИОТ КОНГРЕС ВО ОКСФОРД

1.

Конгресот беше свечено отворен во понеделникот на 5. IX. 1966 г. во така наречениот „Sheldonian Theatre”, проследен со вообичаени говори на претставниците на Универзитетот и градот Оксфорд, како и на претседателите на Конгресот Британскиот национален конгрес и Интернационалниот комитет за византиски студии.

Истата вечер беа одржани „Instrumenta studiorum” во „South School” универзитетот и тука беа изнесени најновите резултати од различни подрачја на византиските студии.

Утредента предпладне, во истата „South School”, како и во „North School”, почнаа излагањата на бројни византолози, како што беа оние на Г. Моравчиќ, Л. Милер, Д. Ангелов, Г. Острогорски, Г. Литаврин, А. Каждан, З. Удалцова и др., а попладнето почнаа и веќе одамна вообичаените соопштенија. Тие беа поделени на десет секции (А-Ј), во кои се реферираше за уметноста и археологијата (I-III), историјата (I-II), музикологијата, нумизматиката, лингвистичките проблеми, дипломатиката и историската географија, потоа за правото, палеографијата, литературата и математиката, како и за црквената историја и теологијата.

На сите овие групи предавања председаваа разни странски и наши работници, тн. „Chairmani”. Истата вечер, на 6. IX. 1966 год., vice-chancellor на Оксфордскиот универзитет приреди свечен прием во „Library of Christ Church”. Следниот ден беа продолжени излагањата во University Museum, North и South School. В окатедралата, пак, беше изведен мошне интересен и импресивен приказ (рецитал) на столетната византиска и словенска музика. На 8. IX. 1966 год. во North и South School се продолжени излагањата и соопштенијата. Истиот ден беше одржан свечен прием што го приреди градоначалникот во Town Hall. Наредниот ден се продолжи во North и South School со излагањата (и со вообичаените дополнителни предавања и дискусии). Во меѓувреме, пак, истиот ден на пладне во University Museum беше прикажан успешниот филм во бои за крунисувањето на кралицата Елизабета, а беше проследен со долго уводно излагање на проф. Е. Ratchliff.

И конечно, во саботата на 10. септември, беа завршени излагањата во South School, по што беше одржана завршната седница. На неа прво беше определено кои сè византиски збирки треба да бидат обелоденети, а потоа беше заклучено следниот конгрес да се одржи во Букурешт со две главни теми. Наедно, со јавно гласање во Претседателството и Секретаријатот беа кооптирани разни научни работници (во Секретаријатот влезе и др. Ф. Баришиќ, професор на Филозофскиот факултет во Белград). Потоа госпоѓата Др. Ј. Nussey, претседател на Британскиот национален комитет, соопшти дека нема да се печатат т. н. „Communications”. Откако се изредија разни говорници, кои со многу фалење го

поздравуваа овој конгрес, конечен и завршен збор зеде претседателот на самиот конгрес Сер Др. С. Рунциман, професор на Универзитетот во Лондон. Тој најтопло и најсрдечно им се заблагодари на сите свои соработници и учесници на Конгресот. Со тоа беше завршен овој инаку успешен конгрес и неговата работа.

2

Од нашите научни работници, кои присуствуваа на овој конгрес, од Скопје беа најавени пет личности. Од нив четири дојдоа, а една не. Од овие четворица Др. Б. Алексова го претставуваше Археолошкиот музеј, Др. П. Миљковиќ—Пепек Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, Др К. Петров и Др. С. Антољак, Филозофскиот факултет, а Др. К. Томовски Архитектонско-градежниот факултет. Сите тие, освен Томовски, кои не беше ни го пријавил своето соопштение, го одржаа своето „Communications“.

Моето соопштение е одржано на германски јазик под наслов „Ob die jene drei Urkunden des Kaisers Basilio II. zu Gunsten des Ochridanischen Erzbistums authentisch sind“ и тоа на 8. IX. 1966 год. во секцијата Е (History II); Chairman беше А. Каждан. Ова соопштение беше сослушано со внимание и одобрување од присутните научни работници и во дискусијата поединци ја поткрепија и прифатија во целост мојата теза. Наедно сум слободен да спомнам дека овој мој труд ќе биде печатен во тн. „Festschrift Dölger“, кој ќе го обелодени „Kommission für die Herausgabe des Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neueren Zeit bei der Bayerischen Akademie der Wissenschaften“ во Минхен, чии раководител е самиот професор Dr. Fr. Dölger.

3

Во поглед на самиот конгрес би сакал да изнесам и уште некои свои забелешки.

- 1) Технички не беа добро организирани многу нешта.
- 2) Немаше централна тема.
- 3) На секому што се пријавил со тема, му се прифаќаше без некаков вообичаен критериум.
- 4) Темите (т. н. излагања и соопштенија) во поголем број беа неоригинални или отпорано познати или пак беа претходно печатени и на тој начин однапред станаа неинтересни. Ова се однесува на голем број на учесниците од Конгресот, кои пријавија таков вид тема, а се разбира и на еден дел од научните работници од Југославија.
- 5) Додека поодделни излагања со дополнувања беа однапред печатени, соопштенијата не беа печатени ни во дотогаш вообичаената кратка содржина, а на крајот од Конгресот дури беше решено, од страна на неговото раководство, тие „Communications“ да не се обелоденат.
- 6) На затворањето на Конгресот присуствуваа многу малу учесници, зашто многумина порано го напуштија Оксфорд.
- 7) Од нашите научни работници, само од Белград беа 19; од нив петмина не пријавија свои соопштенија и според тоа не ги ни одржаа

(но сепак престојуваа на Конгресот). Од Нови Сад дојдоа двајца а од Љубљана исто така двајца (од нив само еден одржа соопштение), додека од Хрватска имаше само еден (и тоа од Порече), а двајца пријавени дури и во својство на делегати од Загреб не дојдоа.

8) Во поглед на претставниците на Филозофскиот факултет и другите научни установи од Скопје сторен е пропуст од страна на Организациониот одбор од Белград, што и тие не влегоа во листата на делегатите од Југославија, која беше обелоденета во „Thirteen International Congress of Byzantine Studies Programme” (Oxford, 1966, 73). Имено, во неа под „Yugoslavia” беа наброени само претставниците на научните установи од Белград (11), Љубљана (2), Нови Сад (2), Загреб (2), а од Скопје ниту еден, иако оној одбор во Белград на свое барање правремено и однапред беше известен за претставниците на установите од тој град кои ќе учествуваат на Конгресот.

Покрај сето ова, би имал и уште некои свои забелешки, но сметам дека и ова е доволно за да се добие што пореална слика за овој конгрес, кој е одражан во древниот универзитетски град Оксфорд.

Константин Петров

НЕКОИ ЗНАЧАЈНИ ВРЕДНОСТИ НА УМЕТНОСТА ВО МАКЕДОНИЈА

Уметноста во Македонија веќе доста време побудува сè поголем интерес не само кај научниот свет, ами и сред широките слоеви на љубителите. Ова интересирање израснува врз осведочените вистински вредности на уметноста на ова тло низ илјадагодишното траење.

Не треба издвоено подвлекување на добро познатиот факт дека во Македонија оставиле уметнички траги сите народи и цивилизации што се сменуваале низ историскиот тек. Досегашните истражувања веќе осветлија уметнички достигања, што значат ризница на нашата културна историја. Несомнено дека идните испитувања ќе разјаснат и нови уметнички вредности, особено од оние периоди чии траги времето ги покопало.

Секако дека и пред почетоците на вистинската уметност се присутни што туку никнати уметнички никулци, на предметите од таканаречените метални периоди. Но тоа се спорадични навестувања без континуитет и врска.

Вистински уметнички чекор напред се забележува во архајскиот период, во кој—најверојатно под влијание од Грција—се јавуваат одрази и во Македонија. Уметноста од ова време најјарко ја илустрираат наодите од населбата Требениште, каде што меѓу другото се откриени и златни посмртни маски и минијатурни гулаби со аплицирани рубини. Со вистинска основаност натаму се претпоставува постоење на уште еден локалитет од овој период кај Битола и друг кај Тетово, каде што е откриена познатата бронзена фигурина на играчицата Менада.

Доколку се смета дека е веќе утврдена извесна културна и уметничка врска меѓу архајскиот и класичниот период во спомениците во Грција,